

Rolnummer 5295
Arrest nr. 69/2013 van 22 mei 2013

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 36 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, gesteld door de Raad van State.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters R. Henneuse en M. Bossuyt, en de rechters A. Alen, J.-P. Snappe, J. Spreutels, T. Merckx-Van Goey en F. Daoût, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter R. Henneuse,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*   *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij arrest nr. 217.402 van 20 januari 2012 in zake de bvba « Pharmacie de la Buisserie » tegen de Belgische Staat, tussenkomende partij : de nv « Universal Pharma », waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 24 januari 2012, heeft de Raad van State de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 36 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, door aan de Raad van State de bevoegdheid te verlenen zijn arresten, onder bepaalde voorwaarden, vergezeld te doen gaan van een dwangsom en zodoende zich uit te spreken over subjectieve rechten, niet de artikelen 144 en 145 van de Grondwet, 6 en 13 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in samenhang gelezen met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het een verschil in behandeling instelt dat niet objectief en redelijk kan worden verantwoord en dat onevenredige gevolgen met zich meebrengt op het vlak van daadwerkelijke jurisdictionele bescherming tussen de rechtzoekenden die over hun subjectieve rechten uitspraak kunnen laten doen door rechtscolleges van de rechterlijke orde die een bevoegdheid van volle rechtsmacht bezitten en in beginsel aan de dubbele aanleg zijn onderworpen (artikel 1385*bis* van het Gerechtelijk Wetboek) en de rechtzoekenden die onderworpen zijn aan de dwangsommen uitgesproken door de Raad van State in het kader van een in eerste en laatste aanleg uitgeoefende strikte wettigheidstoetsing ? ».

Memories zijn ingediend door :

- de bvba « Pharmacie de la Buisserie », woonplaats kiezend te 1060 Brussel, Zwitserlandstraat 24;

- de nv « Universal Pharma », waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 7080 Frameries, rue Montavaux 155;

- de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid;

- de Ministerraad.

De bvba « Pharmacie de la Buisserie », de nv « Universal Pharma » en de Ministerraad hebben memories van antwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 16 april 2013 :

- zijn verschenen :

. Mr. J. Bourtembourg, advocaat bij de balie te Brussel, voor de bvba « Pharmacie de la Buisserie »;

. Mr. S. Bredael, tevens *loco* Mr. L. Misson, advocaten bij de balie te Luik, voor de nv « Universal Pharma »;

. Mr. J. Sohier, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid;

. Mr. G. Pijcke, advocaat bij de balie te Brussel, tevens *loco* Mr. M. Mahieu, advocaat bij het Hof van Cassatie, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers F. Daoût en A. Alen verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Op 16 april 2007 stelt de bvba « Pharmacie de la Buissière » bij de Raad van State een beroep tot nietigverklaring in tegen een beslissing van 30 januari 2007 waarbij de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid aan de nv « Universal Pharma » de toelating verleent om haar apotheek over te brengen.

Bij een arrest nr. 213.198 van 11 mei 2011 vernietigt de Raad van State de bestreden beslissing. Op 29 augustus 2011 neemt de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid een nieuwe beslissing waarbij aan de nv « Universal Pharma » de toelating wordt verleend haar apotheek over te brengen.

De bvba « Pharmacie du Beffroi » stelt bij de Raad van State een beroep tot nietigverklaring in tegen die tweede beslissing. De bvba « Pharmacie de la Buissière » verzoekt de Raad van State, bij een verzoekschrift van 8 november 2011, aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid de betaling op te leggen van een dwangsom van 2 000 euro per dag bij ontstentenis van intrekking, binnen acht dagen na de kennisgeving van het te wijzen arrest, van die tweede beslissing. In dat kader stelt de Raad van State aan het Hof de voormelde prejudiciële vraag.

III. *In rechte*

- A -

A.1.1. In zijn memorie zet de Ministerraad eerst de voorgeschiedenis van de in het geding zijnde bepaling uiteen. Vervolgens onderzoekt hij de bestaanbaarheid van die norm met de referentienormen.

Uit artikel 144 van de Grondwet zou blijken dat de kennisneming van een geschil dat een burgerlijk recht betreft, niet kan worden toevertrouwd aan een rechtscollege dat niet tot de rechterlijke orde behoort. Indien dat het geval zou zijn, zou daaruit een discriminatie volgen ten aanzien van de betrokken personen.

Uit artikel 145 van de Grondwet zou eveneens volgen dat de wetgever geschillen over een politiek recht kan toevertrouwen aan een administratief rechtscollege dat in het leven is geroepen met toepassing van artikel 146 van de Grondwet.

Opdat de artikelen 144 en 145 van de Grondwet kunnen worden toegepast, dient, volgens de Ministerraad, het bestaan te worden aangetoond van een geschil over een burgerlijk of een politiek recht. Die rechten worden vervolgens omschreven.

A.1.2. Volgens de Ministerraad zou de vraag berusten op het verkeerde uitgangspunt dat wanneer de Raad van State, overeenkomstig het in het geding zijnde artikel 36, zijn arresten vergezeld doet gaan van een

dwangsom, hij zich uitspreekt over subjectieve rechten. De bevoegdheid om dwangsommen uit te spreken zou echter niet impliceren dat het bestaan van dergelijke subjectieve rechten wordt erkend. Die aan de Raad van State geboden mogelijkheid wijzigt immers niet de aard van het aan het hoge administratieve rechtscollege toevertrouwde annulatiecontentieux, dat een wettigheidscontentieux blijft naar aanleiding waarvan de Raad van State zich niet over subjectieve rechten uitspreekt.

De dwangsom bij de Raad van State is een publiekrechtelijk mechanisme dat ertoe strekt aan de annulatiearresten een grotere effectiviteit te verlenen. Het vormt dus een accessorium van de door het hoge administratieve rechtscollege uitgeoefende wettigheidstoetsing.

A.1.3. De Ministerraad legt de nadruk op het feit dat het mechanisme van de dwangsom, zoals opgevat door de wetgever, niet de uitdrukking is van een burgerlijk of een politiek recht op de vergoeding van schade ten aanzien van de adressaat van de nietig verklaarde handeling. De Raad van State, die beslist zijn arrest van nietigverklaring vergezeld te doen gaan van een dwangsom, kan dat slechts in dat arrest doen en niet in een daaropvolgend arrest. De opbrengst van de dwangsom komt niet ten goede aan de verzoeker, maar wordt gestort aan een fonds dat ijvert voor de modernisering van de organisatie van de administratieve rechtspraak en het verzoekschrift moet, op straffe van onontvankelijkheid, worden voorafgegaan door een ingebrekestelling van de overheid, terwijl een termijn van drie maanden moet zijn verlopen vanaf de kennisgeving van het vernietigingsarrest. De dwangsom bepaald in het in het geding zijnde artikel 36 zou derhalve geen enkel vergoedend karakter hebben.

Het mechanisme van de dwangsom bij de Raad van State zou gelijktijdig bestaan met het subjectieve recht voor elke bestuurde om, in voorkomend geval op straffe van dwangsom, vergoeding te verkrijgen voor de machtsoverschrijding die hij vanwege de administratie heeft ondergaan. Er zou derhalve geen afbreuk zijn gedaan aan de artikelen 144 en 145 van de Grondwet.

A.1.4. Ten aanzien van de toetsing van de in het geding zijnde bepaling aan de artikelen 6 en 13 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens zou het onbetwistbaar zijn dat de beroepen die ter kennis van de Raad van State zijn gebracht, binnen de werkingssfeer van dat artikel 6 vallen.

De Ministerraad haalt de rechtspraak van het Hof aan om te besluiten dat de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State wel degelijk voldoet aan de vereisten van artikel 6. Er zou in dat opzicht geen enkele discriminatie bestaan onder de rechtzoekenden naargelang zij zich dienen te schikken naar het oordeel van dat rechtscollege of naar het oordeel van de rechtscolleges van de rechterlijke orde. Eenzelfde conclusie zou om dezelfde redenen geboden zijn wanneer de Raad van State bevoegd is om dwangsommen uit te spreken ten laste van een overheid die nalaat gevolg te geven aan een vernietigingsarrest.

De Ministerraad wijst vervolgens erop dat noch artikel 6 noch artikel 13 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens de rechtzoekenden een dubbele aanleg waarborgen. Uit die overwegingen zou volgen dat in zoverre zij de artikelen 6 en 13 van het Verdrag beoogt, de prejudiciële vraag ontkennend dient te worden beantwoord.

A.1.5. Ten aanzien van de toetsing van de in het geding zijnde bepaling aan de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zou uit talrijke door het Hof gewezen arresten blijken dat het verschil in behandeling onder categorieën van rechtzoekenden naargelang hun geschil tot de bevoegdheid van de rechtscolleges van de rechterlijke orde of van de Raad van State, afdeling bestuursrechtspraak, behoort, niet discriminerend is. Eveneens zou herhaaldelijk zijn geoordeeld dat een normatieve bepaling die niet in een dubbele aanleg voorziet, niet discriminerend is ten aanzien van andere categorieën van rechtzoekenden die het voordeel van die mogelijkheid genieten.

A.1.6. De Ministerraad legt voorts de nadruk op het feit dat de schuldenaar van dwangsommen steeds een beroep kan instellen en kan vorderen de dwangsom op te heffen, de looptijd ervan op te schorten gedurende een te bepalen termijn of de dwangsom te verminderen in geval van blijvende, tijdelijke of gedeeltelijke onmogelijkheid voor de veroordeelde overheid om aan de hoofdveroordeling te voldoen. Daaruit zou volgen dat artikel 36 van de wetten op de Raad van State niet discriminerend is.

A.2.1. De Belgische Staat, vertegenwoordigd door de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, verwerende partij voor de verwijzende rechter, dient bij het Hof een memorie in waarin hij eerst de feiten van het aan de verwijzende rechter voorgelegde geschil en de oorsprong van de in het geding zijnde bepaling in herinnering brengt.

A.2.2. Hij onderzoekt vervolgens het verschil in behandeling dat aan de toetsing van het Hof is voorgelegd. Wat de vergeleken categorieën betreft, stelt hij vast dat in het geval dat een vordering tot veroordeling van een administratieve overheid tot betaling van een dwangsom voor de rechtscolleges van de rechterlijke orde wordt geformuleerd, de partijen bij het geschil normaal gezien het voordeel van een dubbele aanleg genieten, wat niet het geval is wanneer de vordering bij de Raad van State wordt ingesteld.

Volgens de Belgische Staat zouden de situaties waarin het mogelijk is dat een administratieve overheid zich dient te verantwoorden ingevolge een vordering tot veroordeling van een dwangsom voor de rechtbanken van de rechterlijke orde, enerzijds, en voor de Raad van State, anderzijds, voldoende vergelijkbaar zijn.

Ten aanzien van de door de wetgever nagestreefde doelstelling zou uit de memorie van toelichting van de wet die artikel 36 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State invoegt, blijken dat die doelstelling erin bestond de doeltreffendheid van de arresten van de Raad van State te verhogen. De dwangsom zou dus een middel blijven dat het mogelijk maakt te dezen bij een administratieve overheid de uitvoering van een rechterlijk bevel te verkrijgen.

A.2.3. De Belgische Staat ziet niet in in welk opzicht het streven naar een toegenomen doeltreffendheid van de door de Raad van State uitgesproken arresten het vastgestelde verschil in behandeling zou verantwoorden, met name het feit dat partijen zich niet kunnen verdedigen in een contentieux van volle rechtsmacht en niet het voordeel van een dubbele aanleg kunnen genieten. Hoewel de dubbele aanleg geen algemeen rechtsbeginsel is, zou uit het arrest van het Hof nr. 82/93 van 1 december 1993 blijken dat wanneer de wetgever in het rechtsmiddel van het hoger beroep voorziet, hij geen discriminerende voorwaarden mag opleggen. Te dezen zou tot het bestaan van een discriminatie dienen te worden besloten, aangezien in de aangeklaagde situatie zowel de Raad van State als de rechtscolleges van de rechterlijke orde uitspraak doen over de subjectieve rechten.

A.3.1. Na de feiten van de zaak in herinnering te hebben gebracht, zet ook de verzoekende partij voor de Raad van State de oorsprong van artikel 36 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State uiteen. Zij antwoordt vervolgens ten gronde, waarbij zij eerst het arrest van het Hof nr. 14/97 van 18 maart 1997 aanhaalt, dat een verband zou leggen tussen het begrip politiek recht en het feit dat een overheid optreedt in de uitoefening van een functie die inherent is aan de prerogatieven van het openbaar gezag van de Staat. Verscheidene andere arresten van het Hof worden aangehaald waarin het Hof het politieke karakter van de in het geding zijnde rechten zou hebben erkend.

A.3.2. De verzoekende partij voor de verwijzende rechter wijst vervolgens erop dat de Raad van State ten aanzien van de artikelen 144 en 145 van de Grondwet bevoegd is om het bestaan vast te stellen van een objectieve juridische verplichting ten laste van de administratie. Krachtens dezelfde bepalingen kan hem bij de wet de bevoegdheid worden toegewezen een dwangsom uit te spreken om de goede uitvoering van de vastgestelde juridische verplichting te verzekeren.

Naar de mening van de verzoekende partij zou het subjectieve recht op het herstel van de wettigheid van politieke aard zijn. Uit het arrest van het Hof nr. 14/97 zou blijken dat de wetgever dat soort van contentieux vermag toe te vertrouwen aan een administratief rechtscollege dat ter zake over volle rechtsmacht beschikt. In verscheidene arresten van het Hof zou in dat opzicht worden vastgesteld dat de Raad van State een toetsing van volle rechtsmacht uitvoert wanneer een beroep bij hem aanhangig wordt gemaakt.

A.3.3. De verzoekende partij voor de verwijzende rechter besluit met erop te wijzen dat er geen algemeen beginsel bestaat dat het voorhanden zijn van een dubbele aanleg oplegt en dat te dezen er geen onevenredig gevolg zou zijn op het vlak van daadwerkelijke jurisdictionele bescherming door het mechanisme dat is ingesteld door de in het geding zijnde bepaling.

A.4.1. De nv « Universal Pharma », tussenkomen partij voor de verwijzende rechter, betoogt dat uit de rechtspraak van het Hof van Cassatie blijkt dat de dwangsom het erkennen van subjectieve rechten die werden geschonden impliceert en dat de bevoegdheid daarvoor uitsluitend aan de rechterlijke macht toebehoort. Wanneer hij de administratie aanmaakt de wettigheid te herstellen ten voordele van de verzoeker, spreekt de Raad van State zich bijgevolg in werkelijkheid uit over subjectieve rechten van burgerlijke aard en overschrijdt hij zijn bevoegdheden. Dat zou de lering zijn van het op 23 maart 1984 door het Hof van Cassatie gewezen arrest waarin uitspraak wordt gedaan in het kader van een conflict van attributie.

A.4.2. Het Benelux-Gerechtshof, dat werd ondervraagd over de interpretatie van artikel 1 van de eenvormige wet, zou de onbevoegdheid van de Raad van State om zijn beslissingen vergezeld te doen gaan van een dwangsom, hebben bevestigd.

Alleen de justitiële rechter zou bevoegd zijn om de vergoeding te gelasten van onrechtmatig door de administratie veroorzaakte schade. Aangezien dat recht op vergoeding van burgerlijke aard is, zou het tot de uitsluitende bevoegdheid van de rechterlijke macht behoren en zou het niet aan de Raad van State kunnen worden toegewezen.

Door het in het geding zijnde artikel 36 aan te nemen, zou de wetgever dus op het vlak van de jurisdictionele bescherming van de burgerlijke subjectieve rechten een onverantwoord verschil in behandeling hebben ingesteld, dat *ipso facto* onevenredig zou lijken. De rechtzoekenden die over hun subjectieve rechten uitspraak kunnen laten doen door de justitiële rechtscolleges zouden het voordeel van rechtscolleges met volle rechtsmacht genieten en zouden over door het Gerechtelijk Wetboek georganiseerde gewone en buitengewone rechtsmiddelen beschikken, terwijl de rechtzoekenden wier rechten in eerste en laatste aanleg zouden worden beoordeeld door de rechter inzake machtsoverschrijding over geen enkel beroep tegen de arresten van de Raad van State zouden beschikken.

Evenzo, terwijl de justitiële rechter, op grond van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, het bestaan kan beoordelen van schuld, schade en een oorzakelijk verband en bijgevolg een vordering tot vergoeding *in natura* kan verwerpen om reden dat er geen schuld is of dat er rechtsmisbruik zou zijn, is dat niet het geval voor de Raad van State, die beperkt is tot een rol van authentieke interpretatie van het arrest dat hij heeft gewezen en die hoogstens het bedrag van de dwangsom kan beoordelen, haar kan opheffen, opschorten of verminderen in de gevallen waarin de administratie zich in de onmogelijkheid bevindt het arrest uit te voeren.

A.4.3. De tussenkomenende partij betoogt voorts dat haar voor de Raad van State elk middel van verdediging wordt ontzegd, terwijl zij zich voor de justitiële rechter zou kunnen verzetten tegen het absolute gezag van gewijsde van het vernietigingsarrest of een misbruik van recht zou kunnen aanvoeren ten aanzien van de vergoeding *in natura*.

A.4.4. De tussenkomenende partij haalt het arrest van de Raad van State nr. 216.632 van 1 december 2011 aan, waarin is geoordeeld dat een vergunning voor de overbrenging van een apotheek verleend na het verstrijken van de beslissing tot behoud van de vergunning geoorloofd is. Dat arrest zou des te meer doen blijken dat de in het verwijzingsarrest van 20 januari 2012 vermelde onthoudingsverplichting ten zeerste betwistbaar is.

A.4.5. Voorts wordt eraan toegevoegd dat aangezien hij rechter en partij is, de Raad van State, behoudens verwijzing van de zaak naar de algemene vergadering van zijn afdeling bestuursrechtspraak, geen onafhankelijk en onpartijdig rechtscollege in de zin van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens kan zijn, terwijl het erom gaat uitspraak te doen over rechten en verplichtingen van burgerlijke aard wanneer hij zich uitsprekt over een dwangsom.

A.5. In zijn memorie van antwoord verwijst de Ministerraad integraal naar de inhoud van zijn vorige memorie en verzoekt hij het Hof ontkennend te antwoorden op de prejudiciële vraag die aan het Hof is gesteld.

A.6. De verzoekende partij voor de Raad van State verwijst eveneens integraal naar haar eerste memorie.

Zij voegt eraan toe dat het te dezen niet betwistbaar zou zijn dat het geschil met betrekking tot de overbrenging van een apotheek een politieke aard vertoont ten opzichte van ondergeschikte aspecten die onderworpen zijn aan privaatrechtelijke normen. Het zou in dat opzicht geen zin hebben te verwijzen naar het begrip burgerlijk recht in de zin van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Dat begrip is immers « ruimer dan het begrip burgerlijke rechten in de zin van artikel 144 van de Grondwet, dat sommige politieke rechten in de zin van artikel 145 ervan omvat ». Er zou reeds zijn opgemerkt dat het grondwettelijke onderscheid tussen de burgerlijke en politieke rechten aan belang heeft verloren tegenover het essentiële begrip burgerlijk recht in de zin van artikel 6 van het Verdrag.

A.7. De tussenkomenende partij voor de verwijzende rechter herhaalt in haar memorie van antwoord eveneens de argumenten die werden uiteengezet ter gelegenheid van de indiening van haar memorie bij het Hof.

- B -

B.1.1. De prejudiciële vraag betreft de bestaanbaarheid van artikel 36 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 144 en 145 ervan alsook met de artikelen 6 en 13 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

B.1.2. Dat artikel 36 bepaalt :

« § 1. Wanneer het herstel van de wettigheid inhoudt dat de vernietiging van een rechtshandeling als bedoeld in artikel 14 gevolgd moet worden door een nieuwe overheidsbeslissing of overheidshandeling kan, bij ingebreke blijven van de overheid, de persoon op wiens verzoek de nietigverklaring is uitgesproken, de Raad van State verzoeken aan de betrokken overheid een dwangsom op te leggen. Wanneer uit een vernietigingsarrest voor de administratieve overheid een onthoudingsplicht ten aanzien van bepaalde beslissingen volgt, kan de persoon op wiens verzoek de vernietiging is uitgesproken, de Raad van State vragen de overheid het bevel te geven, op verbeurte van een dwangsom, de beslissingen in te trekken die ze zou hebben genomen met schending van de uit het annulatiearrest volgende onthoudingsverplichting.

Het verzoek is slechts ontvankelijk wanneer verzoeker de overheid bij een ter post aangetekende brief tot het nemen van een nieuwe beslissing heeft aangemaand en ten minste drie maanden vanaf de kennisgeving van het vernietigingsarrest verlopen zijn. De dwangsom kan niet worden verbeurd alvorens het arrest waarbij zij is vastgesteld, wordt betekend.

§ 2. De Raad kan de dwangsom hetzij op een bedrag ineens, hetzij op een bedrag per tijdseenheid of per overtreding vaststellen. In de laatste twee gevallen kan de Raad eveneens een bedrag bepalen waarboven geen dwangsom meer verbeurd wordt.

§ 3. De kamer die de dwangsom heeft opgelegd kan op vordering van de veroordeelde overheid de dwangsom opheffen, de looptijd ervan opschorten gedurende een door haar te bepalen termijn of de dwangsom verminderen in geval van blijvende of tijdelijke of gedeeltelijke onmogelijkheid voor de veroordeelde overheid om aan de hoofdveroordeling te voldoen. Voor zover de dwangsom verbeurd was voordat de onmogelijkheid intrad, kan de kamer haar niet opheffen of verminderen.

§ 4. De bepalingen van het vijfde deel van het Gerechtelijk Wetboek die op het beslag en de tenuitvoerlegging betrekking hebben, zijn van overeenkomstige toepassing op de tenuitvoerlegging van het arrest waarbij een dwangsom is opgelegd.

§ 5. De dwangsom bedoeld in § 1 wordt ten uitvoer gelegd op vraag van de verzoeker en met tussenkomst van de Minister van Binnenlandse Zaken. Zij wordt toegewezen aan een begrotingsfonds in de zin van de organieke wet van 27 december 1990 houdende oprichting van begrotingsfondsen. Dit fonds wordt genoemd 'Fonds voor het beheer van de dwangsommen'.

De middelen die aan dit fonds worden toegewezen, worden gebruikt voor de modernisering van de organisatie van de administratieve rechtspraak en worden aangewend bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit ».

B.2. Zoals blijkt uit de bewoordingen van de prejudiciële vraag alsook uit de motivering van het arrest waarin zij wordt gesteld, wordt het Hof ondervraagd over het bestaan van twee verschillen in behandeling ten aanzien van de rechtzoekenden die met toepassing van artikel 36 van de gecoördineerde wetten zijn onderworpen aan een door de Raad van State uitgesproken dwangsom. Een eerste verschil in behandeling zou het gevolg zijn van het feit dat die rechtzoekenden geen gelijkwaardige juridictionele bescherming van hun subjectieve rechten zouden genieten als diegenen die zijn onderworpen aan een dwangsom uitgesproken door de rechtscolleges van de rechterlijke orde, die over volle rechtsmacht beschikken en in beginsel aan de dubbele aanleg zijn onderworpen. Een tweede verschil in behandeling zou het gevolg zijn van het feit dat de aan de dwangsommen van de Raad van State onderworpen rechtzoekenden zouden worden gediscrimineerd doordat de Raad van State een bevoegdheid toegewezen krijgt die in beginsel, krachtens de artikelen 144 en 145 van de Grondwet, alleen aan de rechtscolleges van de rechterlijke orde zou toekomen.

B.3. Bij brief van 14 november 2012 heeft de Belgische Staat, vertegenwoordigd door zijn minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, tegenpartij voor de verwijzende rechter, het Hof ervan in kennis gesteld dat de beslissing tot overbrenging van een apotheek, die het voorwerp uitmaakte van het beroep voor de verwijzende rechter, bij ministeriële beslissing van 20 juli 2012 is ingetrokken. In zoverre het beroep voor de verwijzende rechter zijn voorwerp zou hebben verloren, zou hetzelfde gelden voor de prejudiciële vraag die in het kader van dat beroep is gesteld.

De verzoekende partij voor de verwijzende rechter betoogt daarentegen dat de vraag nuttig zou blijven voor de oplossing van het geschil in zoverre de verwijzende rechter, bij arrest nr. 221.413 van 20 november 2012, geen uitspraak heeft gedaan over het beroep, maar de zaak *sine die* heeft verdaagd.

B.4. Gelet op dat nieuwe element dient de zaak naar de verwijzende rechter te worden teruggezonden, teneinde te bepalen welke weerslag die ministeriële beslissing op het aan hem voorgelegde geschil heeft, en te bepalen welk nut het heeft een vraag te stellen aan het Hof.

Om die redenen,

het Hof

zendt de zaak terug naar de verwijzende rechter.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 22 mei 2013.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

R. Henneuse